

Bron: Kerkbode 25 nov 2011

Inleiding

Een nummer over de WMO: de Wet op de Maatschappelijke Ondersteuning. We hebben er allemaal mee te maken, en sommigen van ons nog meer dan anderen. Er wordt inzet gevraagd van elke burger. Wat doen de kerken er mee? Moeten die er wat mee? Hoe werkt het? In dit nummer wordt gemediteerd over de openheid naar buiten: Laat uw vriendelijkheid bekend zijn bij alle mensen . Daarna wordt in een eerste artikel geprobeerd wat lijnen uit te zetten vanuit het bijbelse onderwijs. In een tweede artikel is iemand vanuit de praktijk aan het woord.

We hopen dat dit nummer er aan mag meewerken dat we elk en samen als kerken onze inzet voor liefde, barmhartigheid en gerechtigheid met blijdschap, vreugde en vriendelijkheid innemen in de wereld waarin we gezet zijn!

Jan T. Oldenhuis en Ko Serier

Inhoud

Inleiding.....	1
Hoe staan we bekend? (een meditatie).....	2
Wat doen we met de WMO?.....	3
Kerk en WMO: gewoon doen!	7

Hoe staan we bekend? (een meditatie)

*Laat iedereen u kennen als vriendelijke mensen, de Heer is nabij.
Filippenzen 4:5*

Hoe staan we bekend?

Wij zijn vrijgemaakt, we hebben principes, we zijn vaak aangevallen en in de verdediging gedrongen. Dat heeft met name bij de generatie van de ouderen een houding opgeroepen van afwachten en uitkijken en eerst maar eens zien wat de bedoelingen van de anderen zijn. Zijn ze wel te vertrouwen? "Wat anders is dan wij, deugt niet" is een typering die ooit een dichter gegeven heeft van de Groningers. Is het ook niet een trekje van ons vrijgemaakten (geweest)? Is alles wat anders was dan wij niet al gauw als werelds weggezet? En staat de wereld niet in het rijtje van de drie doodsvijanden: de duivel, de wereld en ons eigen vlees?

Paulus heeft waarachtig wel iets geweten én gevoeld van de boze wereld om hem heen, juist ook als het ging om mensen die hem het naast waren, zijn eigen volksgenoten. Met name in Filippi. Hij heeft er een nacht in de gevangenis gezeten. Met z'n voeten in het blok. Je zou zeggen: hij heeft er een trauma van overgehouden of op z'n minst rancuneuze gedachten. Maar de brief die hij aan de Filippenzen schrijft is de meest vriendelijke brief van hem geworden. En die ademt op elke bladzijde een stuk blijdschap, die juist in deze verzen heel bijzondere nadruk krijgt: *Laat de Here uw vreugde blijven*. Dat zegt hij gewoon twee keer: *ik zeg u nogmaals: Wees altijd verheugd*. Dat is geen stemming meer die afhangt van het moment, van de gebeurtenissen, van karakter of inslag. Hypochonders en knorrepotten, pessimisten en zwartgalligen, ze worden allemaal zonder onderscheid opgeroepen om altijd verheugd te zijn. Als het niet zo nadrukkelijk in deze brief stond, zou ik het nooit zo onbeschermd en ongericht durven herhalen. Maar het staat er. En we worden er allemaal mee geconfronteerd. Het kan alleen maar als je je bewust bent van de verbinding met Christus.

Dat is geen blijdschap die met toeters en bellen gevierd wordt. Met dreunende drums of vele decibellen. Er komen ook geen frivole dansspasjes of oppervlakkige deuntjes aan te pas. Het is de diepgevoelde blijdschap die zelfs in droeve omstandigheden niet afwezig is, ook al blijft altijd het verdriet. Je kunt er principieel bij blijven en overtuigd zijn van de waarheid waarin je stáát. Maar je wordt er tegelijk heel open van naar de wereld om je heen, omdat je je krampachtigheid verliest en de vrees voor wat anders is overwint door het gevoel van een geborgenheid die zich als een koepel over je heen welft. Je kunt meer dan slechts een scheutje vriendelijkheid voegen in je omgang met alle mensen. Het is niet alleen iets voor diakenen die te maken krijgen met de WMO. Het behoort de karakteristieke houding te zijn van alle kerkmensen.

Staan we zo bekend? Zijn we er voor in? Paulus laat op dat zinnetje heel opvallend de woorden volgen: *de Heer is nabij*. Het kan betekenen dat hij er mee zeggen wil: het duurt niet lang meer en dan staat Christus voor je en dan wordt het je gevraagd of je er ook alles aan gedaan hebt om zo bekend te staan. Dan komt er een klem in mee en wordt het haast dreigend. Hij kan er ook mee bedoeld hebben ons allen een hart onder de riem te steken door te wijzen op de helpende en stimulerende nabijheid van Christus. Hij is er om ons te bemoedigen en ons deze vriendelijkheid te leren. Vraag het maar aan Hem. Laat je door Hem inspireren. En laat het zien: we hebben wat in huis, we hebben echt wat goeds in huis voor de wereld.

Jan T Oldenhuis

Wat doen we met de WMO?

Verontrustende cijfers

In de laatste veertig jaar is het percentage Nederlanders dat lid is van de PKN en de RK gehalveerd (van 60% naar 30%). In dezelfde tijd is het percentage buitenkerkelijken verdubbeld (van 33% naar 61%). Slechts ongeveer 40% van hen die zich kerklid noemen gaat regelmatig naar de kerk. De beweging 'emerging church' gaat uit van de mening dat de 'waarneembare kerken' volledig irrelevant zijn voor hun omgeving en niet meer toekomen aan de uitstraling die van christelijke gemeenschappen mag worden verwacht. In publicaties en enquêtes die aan het verschijnen van de verdwijnende kerken worden besteed, is te lezen, dat de dominante positie van de kerk voorbij is. Er is ook iemand die met beroep op de opdracht van Jezus aan zijn discipelen om in de huizen van hun hoorders binnen te gaan en daar hun vredegroet te geven (Lc 10:4-7), schrijft, dat mensen dus niet in een kerkgebouw moeten worden uitgenodigd, laat staan dat ze lid van een kerk moeten worden en eens per week op zondag door een preek gesticht moeten worden. (Over tekstmisbruik gesproken!). De RK stoot in een stad als Eindhoven de helft van de bestaande kerkgebouwen af. En de schatting van het aantal kerkgebouwen dat in heel Nederland binnenkort hun functie zal gaan verliezen, ligt op enkele honderden. De vraag wordt gesteld, of de kerk zich overleefd heeft. Tegelijk wordt de vraag gesteld, of de religie toch niet bezig is terug te komen op het publieke domein. Want velen die niet meer kerkelijk gebonden willen heten, blijken toch nog altijd te geloven, dat er wel 'iets tussen hemel en aarde' moet bestaan. Maar kerkelijke gebondenheid hoort daar niet bij. De helft van de Nederlandse bevolking is het eens met de stelling, dat religie niet veel met kerkelijkheid te maken heeft. Er is een mooie term voor bedacht: 'believing without belonging'. Nederlanders hebben volgens het Sociaal Cultureel Planbureau nog nooit zo weinig vertrouwen gehad in de kerk. Het is een zinnetje dat zo maar even te lezen stond op de voorpagina van het ND de vorige week. Dat is de wereld waarin we leven.

En toen kwam de WMO

En toen kwam de wet op de maatschappelijke ondersteuning: 1 januari 2007. En heel nadrukkelijk is daarbij op aandrang van de ChristenUnie een beroep gedaan op de kerken: de overheidsinstanties zullen de kerken nadrukkelijk de gelegenheid moeten geven om mee te doen in de maatschappelijke ondersteuning van allen die hulp nodig hebben in de samenleving. En dat zijn er nogal wat. Zo maar een voorbeeldje: in hetzelfde nummer van het ND dat net geciteerd werd, stond ook dat het Sociaal Cultureel Planbureau het aantal medeburgers dat in een sociaal isolement leeft, momenteel schat op 4% van de totale bevolking. Dat zijn er dus 600.000. Dat is bijna vijf keer zoveel als onze kerken leden tellen. Toen de idee van de verzorgingsstaat werd gelanceerd is er vanuit onze kringen gezegd, dat dat de doodsteek was voor de diaconie. Nu wordt er een beroep op de kerken gedaan. Eerlijkheidshalve moet er wel bij gezegd worden, dat dat mee ingegeven wordt door de tendens van bezuiniging en ook omdat de idee van de verzorgingsstaat schipbreuk geleden heeft. Maar er doet zich dan toch maar ineens de situatie voor, dat bij de langzame verdwijning van de kerken uit het publieke domein, de kerken worden uitgenodigd op een heel speciale manier op het publieke domein mee te werken.

Hoe dat gaat en wat we kunnen wordt in het volgende artikel beschreven. In dit artikel worden wat lijnen getrokken vanuit het Bijbelse onderwijs

Genesis 1

De kerk is niet in de wereld gezet als een vereniging tot bestrijding van de armoede, of tot verwezenlijking van rechten voor allen. Ze wordt gekarakteriseerd door een boodschap waaruit ze ook zelf geboren is. Dat is een boodschap van liefde, barmhartigheid en gerechtigheid. Dat zijn woorden die ook terugkomen in het "Armoede Signaal 2011", dat recent door een aantal kerkelijke organisaties is uitgegeven als handreiking voor lokale kerken en diaconale organisaties (te downloaden o.m. via Diaconaal Steunpunt). Hoewel dezelfde woorden gebruikt worden, is er wel een verschil in soortelijk gewicht. De liefde, de barmhartigheid en de gerechtigheid waar het in de bijbel over gaat, krijgen haar kleur vanuit de liefde, de barmhartigheid en de gerechtigheid van God. Dat is de liefde waarmee God zondaren heeft opgezocht; en de barmhartigheid die gebleken is in de inzet van Jezus Christus voor verlorenen; en de gerechtigheid die pas helemaal gerealiseerd zal worden als zonden zijn beleden, vergeven en overwonnen. Het volmaakte is hier niet haalbaar. Dat komt pas in dat wat de 'nieuwe wereld' wordt genoemd. Maar de kerk heeft wel e taak die boodschap in déze wereld door te geven. Dat impliceert, dat ze zich ook voor die realisering van die boodschap kan en moet inzetten. Het gaat niet maar om de redding van een beperkt aantal mensen, maar het gaat om het herstel van de wereld die God geschapen heeft. De wereld en alles daarop en daarin, inclusief het universum, is van God. Hij laat er onderweg naar het herstel niets van uit zijn handen vallen. De erkenning van de schepping door God, zeg maar de aanvaarding van het eerste vers van de bijbel Genesis 1 : 1, heeft als consequentie, moet als consequentie hebben, dat christenen zich inzetten voor herstel van verhoudingen. Dat bestrijkt het hele leven: wetenschap, politiek, kunst en cultuur etc. Het betekent ook bestrijding van armoede, recht voor verdrukten, maatschappelijke ondersteuning.

1 Korintiërs 15 en Efeziërs 1 en Romeinen 8

Paulus trekt lijnen vanuit de opstanding van Christus. Het is de basis voor de hoop op herstel van déze wereld. De ontkenning van de opstanding leidt tot zedenverwilderings: waar leef je dan immers nog voor (1 Kor 15:32). De erkenning van de opstanding is de meest krachtige stimulans om je plaats in deze wereld in te nemen. Christenen hebben wat om naar uit te kijken en daarom hebben ze wat om zich voor in te zetten. In de brief aan de Efeziërs verankert hij de belijdenis van het volledige herstel van alles en allen onder het ene hoofd Christus (vs 11), in het besluit dat God vóór alle tijden genomen heeft (vs 4-6). Het is een betoog, dat naar de toekomst en naar het verleden een duizelingwekkend perspectief ontvouwt. En daarom kan de brief uitlopen op een heel scala aan praktische toespitsingen (4-6) en de aansporing om de hele wapenrusting van Go te gebruiken (6:10-20). Dat geeft je grond onder de voeten voor maatschappelijke ondersteuning. En dan moet in dit verband toch ook verwezen worden naar de geweldige woorden in Romeinen 8: de schepping zal bevrijd worden van de vergankelijkheid en zal delen in de luister die Gods kinderen geschonken wordt. Het gaat dus niet alleen maar om herstel van mensen. Het werk van de verlossing is veel breder: het omvat alles. Dat is letterlijk on-voorstelbaar. Het betekent dat het zin heeft in deze wereld bezig te zijn met herstelwerkzaamheden.

Zoveel meer

Er is geen beginnen aan om alles op te sommen wat in dit verband eigenlijk wel ter sprake zou moeten komen. Bijbelse lijnen zijn te trekken uit de talloos vele spreuken, die kinderen van God aansporen om iets uit te stralen in deze wereld. Een boek vol om zo te zeggen, zo praktisch, zo sprankelend, zo scherp. Het is hetzelfde als wat Paulus aan Timotheus zegt over het nut van een vroom leven: het houdt een belofte in voor dit leven, ja natuurlijk, ook voor het leven dat komen zal, maar het begint hier al (1 Tim 4:8). Dat heeft alles te maken met de uitstraling die de christelijke kerk moet hebben naar de omgeving. Er liggen ook talrijke stimulansen opgeborgen in wat er tussen de regels door in de brieven van de apostelen wordt overgelaten aan de uitwerking door de lezers. Eén voorbeeldje : wat moet Filemon wel gedacht hebben toen zijn slaaf Onesimus hem bij zijn terugkeer als *broeder* in Christus dat korte briefje van Paulus overhandigde? Was dat nu niet een vorm van dynamiet leggen onder het instituut van de slavernij, die minder mogelijkheid tot escape overliet dan welk revolutionair geweld ook? En als hij dan ook als lid van de gemeente te Kolosse in een andere brief van Paulus gelezen heeft, dat de meesters hun slaven moeten geven waar ze recht op hebben (Koloss 4:1), wat kon hij anders dan concluderen dat hij liefde, barmhartigheid en gerechtigheid moest tonen tegenover zijn ondergeschikte? En moeten wij daar dan niet uit concluderen dat zoiets als maatschappelijke ondersteuning zin heeft en plicht is? En zoek nu zelf al die teksten maar op over stad op en berg, licht op een kandelaar, vriendelijkheid die alle mensen bekend moet zijn, goede naam die christenen moeten hebben, etc etc.

Wonderen van Jezus

Ik heb met opzet in verband met dit onderwerp niet genoemd de genezingswonderen van Jezus. Ze worden vaak juist wel genoemd in dit verband als bewijzen van de bewogenheid met maatschappelijke nood die Jezus bezielde. Ik geloof ook in die bewogenheid van Jezus. Hij heeft gehuild bij het graf van zijn vriend Lazarus, Hij kende verdriet maar zijn tranen golden toen niet in de eerste plaats de dood van een vriend, want Hij wist dat hij hem zou opwekken. Zijn verdriet gold de inbreuk van de afbraak in de wereld die mooi was geweest en verwoest was geworden. Hij was gekomen om het kwaad te breken en de wereld te herstellen. En zijn wonderen waren niet in de eerste plaats het bewijs van zijn bewogenheid, maar het bewijs van zijn macht. Ze werden niet verricht om herhaald te worden, en ze waren ook niet bedoeld ter navolging, maar ze dienden als bewijzen voor zijn goddelijke macht, toén voor de tijdgenoten en later voor allen die ervan zouden horen, opdat alle wanhoop die er altijd weer is bij het constateren van onrecht, armoede, machtsmisbruik en zinloos geweld, overwonnen zou worden door de hoop op herstel dat toch zal komen. Die hoop is gegrond op deze bewijzen van zijn macht.

De Samaritaan

Uiteraard behoort de barmhartige Samaritaan een plaats te hebben in dit artikel. Ik heb hem voor het slot bewaard. Jezus heeft hem ten voorbeeld gesteld voor allen die zijn verhaal beluisterden met de woorden: Doet u nu maar net zo als hij. En misschien is er wel geen verhaal van de bijbel zo bekend geworden. Maar dringt het wel tot ons door, wat het betekent te doen zoals hij? Hij was allesbehalve de naaste van die man daar aan de kant van de weg. En die heeft hem op zijn beurt ook niet als zijn naaste beschouwd. Ik denk, dat hij zoiets gedacht zal hebben, nadat een priester en een leviet voorbij gelopen waren: en nou komt er tot overmaat van ramp ook nog een Samaritaan aan; ik moet hem niet en hij moet mij niet, laat ie asjeblijft voorbijlopen! Maar Jezus maakte met dat voorbeeld duidelijk dat je met je hulp voor een arme stakker niet moet wachten tot je op de een of andere manier met hem als naaste te maken krijgt. Het is

andersom: door hulp te geven ondanks de kloof die hen van elkaar scheidde, werd de Samaritaan de naaste van de gelynchte Jood. Is dan de les niet deze, dat je niet moet wachten met hulp tot het om iemand gaat die je naaste is, maar dat je door hulp te geven zijn naaste wordt? En als Jezus dan zegt: doe nu maar net als hij, worden we dan niet met elkaar de wereld in gestuurd, om goed te doen, zeker nu we zoveel goeds ontvangen hebben?

Stof genoeg om na te denken. Materiaal genoeg voor diakenen om de gemeenten de weg te wijzen naar maatschappelijke ondersteuning. Spoor de gemeenteleden maar aan om wat te doen in de buurt, deel te nemen aan wijkverenigingen, zich aan te melden bij stichting Present, vrijwilliger te worden bij zorgcentra. Wat hebben diakenen een mooi 'vak'. Kansen te over. Lees maar wat Ko Serier er over schrijft. En haal het maar bij het Diaconaal Steunpunt vandaan. En Laten we alert zijn op de vele mogelijkheden om onze vriendelijkheid alle mensen bekend te doen zijn.

Jan T.Oldenhuis

Kerk en WMO: gewoon doen!

door Ko Serier¹

1. introductie

De WMO (Wet Maatschappelijke Ondersteuning) is op 1 januari 2007 ingevoerd. Het doel van de wet is: meedoen! Iedere burger moet zelfstandig kunnen leven en actief kunnen participeren in de samenleving - jong, oud en met welke beperking dan ook. Dat wordt enerzijds gezien als de eigen verantwoordelijkheid van mensen en anderzijds als het resultaat van de solidariteit tussen mensen. Wie onvoldoende in staat is mee te doen, kan een beroep doen op deze wet.² Er zijn een paar redenen om, in dit op de praktijk gerichte verhaal, opnieuw aandacht te vragen voor de WMO.

De eerste is dat we als kerkleden, dus als burgers van Nederland, te maken hebben met velerlei vormen van hulp, zorg en ondersteuning zoals die vanuit de WMO, de AWBZ en andere regelingen worden verstrekt.

Vervolgens, geloof het of niet, spelen de kerken nog steeds een belangrijke rol in het samenbinden (ook wel sociale cohesie genoemd) van de samenleving en de "levering" van veel benodigde vrijwilligers. Redenen waarom gemeentelijke overheden de kerken betrekken bij de discussie over de plaatselijke vormgeving van de WMO.

Een derde reden is dat we als Christenen een Bijbelse verantwoordelijkheid kennen om ons in te zetten voor de ander, onze naaste³.

Tenslotte zijn er voor de toekomst forse veranderingen te verwachten op het gebied van zorg, hulp en ondersteuning vanuit overheidsregelgeving, decentralisaties van verantwoordelijkheden, en bezuinigingsoperaties. Dat zal ons niet voorbij gaan!

2. belang van de WMO

Het belang van de WMO laat zich afmeten aan de vraag of en in hoeverre we ermee te maken hebben. Het antwoord luidt kortweg: iedereen die ondersteuning nodig heeft om zelfstandig te kunnen meedoen in de samenleving en om zelfstandig te kunnen (blijven) wonen.

---

¹ Tot 1-1-2011 was ik o.a. projectleider WMO in de gemeente Achtkarspelen en ben nu nog lid van het Kerkelijk WMO Beraad en het WMO-platform in Groningen. Voor dit artikel maak ik nadrukkelijk gebruik van de Informatiemap WMO, uitgegeven door het Diaconaal Steunpunt e.a. in 2007. De informatiemap is nog steeds bijzonder nuttig ter oriëntatie op het onderwerp kerk, diaconie en WMO en is te vinden en te downloaden op www.diaconaalsteunpunt.nl.

² Voor degene die zich nog eens op de WMO wil oriënteren zijn er een aantal instructieve, eenvoudige filmpjes te vinden op www.wmowerkplaatsen.nl onder de titel WMO-gestript; klikken op deze tekst.

³ Voor een bijbels-principiële onderbouwing van onze kerkelijk-diaconale betrokkenheid op de WMO verwijs ik naar het voorgaande artikel van ds.J.T.Oldenhuis.

Hoewel niet iedereen (individuele) ondersteuning nodig heeft en als “kwetsbare” burger kan worden aangemerkt, wordt ingeschat dat ruim 35% van de bevolking ondersteuning vanuit de WMO ontvangt (de AWBZ dus niet meegerekend). Voor de gemeenten geldt dat het beslag van de WMO op de begrotingen zo’n 40% is.

De WMO heeft ingrijpende gevolgen voor mensen met heel diverse achtergronden en voor de helpers uit de omgeving van een zorgbehoevende. Om aan te geven over wie dit gaat volgt hier een opsomming van de zgn. WMO-doelgroepen: mensen met een chronische ziekte of lichamelijke beperking, met een verstandelijke beperking, met psychische stoornissen, dak- en thuislozen, mensen die maatschappelijk werk nodig hebben en mensen betrokken bij huiselijk geweld, mensen met opvoed- of opgroeioproblemen (jeugdzorg en jeugdreclassering komt er binnenkort ook bij), ouderen, mantelzorgers en vrijwilligers. De zgn. functie begeleiding voor mensen met een sociale en/of psychische beperking gaat verdwenen uit de AWBZ en wordt (gedeeltelijk) overgeheveld naar de WMO.

Denk hierbij aan bijv. licht-dementerende mensen die aan dagactiviteiten mee kunnen doen. Deze begeleiding komt nu dus voor een belangrijk deel voor rekening van de “omgeving”.⁴

3. werking van de WMO

De WMO baseert zich op drie opeenvolgende uitgangspunten:

- 1) mensen zorgen eerst voor zichzelf en voor anderen en worden geacht actief mee te doen in de samenleving;
- 2) mensen doen een beroep op hun omgeving (familie, vrienden, burens, vrijwilligers) als zij zichzelf niet meer kunnen redden;
- 3) als het met mantelzorg en vrijwilligerswerk ook niet meer lukt, kunnen zij een beroep doen op de gemeente voor aanvullende voorzieningen (compensatieplicht).

Hoe werkt dat nu? In de praktijk gaat dat ongeveer als volgt. Je hebt een zorgvraag. Je gaat naar het zorgloket van de gemeente en de daar werkende consulent gaat met je in gesprek over die zorgvraag en bespreekt mogelijke oplossingen (zo nodig komt de consulent thuis). Als die zorgvraag reëel is, vindt de gemeente dat eerst gekeken moet worden naar wat je zelf kunt, eventueel samen met je familieleden; dus de zorg dicht bij huis. Is dat een onvoldoende oplossing, dan wordt gekeken naar collectieve voorzieningen in de wijk en vervolgens in de gemeente waar je woont (bijv. een boodschappendienst of vrijwilligersvervoer). Indien ook dit nog geen soelaas biedt, dan pas wordt gekeken naar individuele voorzieningen. Daarna bepaalt de gemeente hoe deze aanvullende zorg wordt verstrekt en door wie.

---

⁴ Er staan nog meer veranderingen aan te komen zoals de zgn. IQ-maatregel, gedeeltelijke verdwijning van het PGB, de scheiding tussen wonen en zorg incl. kleinere wooneenheden en sluiting van veel grotere zorgcentra, de Wet Werken naar Vermogen, verlaging van de Wajong-uitkering, verlaging van de zorgtoeslag, verhoging eigen risico in het basis verzekeringspakket, de inkomensloos voor AWBZ en WMO, de verlaging van de huurtoeslag en de eigen bijdrageregeling voor 1^e en 2^e lijns GGZ-hulpverlening. Duidelijk mag zijn, dat deze maatregelen vooral kwetsbare burgers, veelal met een laag inkomen, en werkloze mensen betreffen. Voor een diaconale gemeente die haar medemensen en haar Bijbelse opdracht serieus neemt, meer dan genoeg werk aan de winkel!

4. kerkelijke betrokkenheid

De doelgroepen die ondersteuning via de WMO nodig hebben bij participatie en zorg staan in de (diaconale) traditie van de kerken hoog op de agenda. De kerken verlenen aan deze groepen (vrijwillige) zorg en spannen zich in om te bevorderen dat deze mensen in de samenleving kunnen meedoen.

Grofweg kent de diaconale rol van de kerk, zowel intern als extern, de volgende mogelijkheden: mensen in nood helpen, bijdragen aan het stichten van gemeenschap en sociale samenhang, deelnemen in besturen van instellingen op het terrein van zorg en welzijn, en problemen signaleren en de publieke opinie en politiek beïnvloeden.

Dit laatste kan bijvoorbeeld door deelname in een WMO adviesraad. En dat kan heel goed want de gemeente heeft als wettelijke opdracht burgers (al of geen gebruikers voor voorzieningen) te betrekken bij beleidsvorming, uitvoering en evaluatie van de WMO. Daarbij worden de kerken c.q. de diakenen, gezien als vertegenwoordigers en belangenbehartigers van groepen burgers die te maken krijgen met de gevolgen van de WMO. Daarmee is eigenlijk de vraag al beantwoord of het zinvol is dat kerken (diakenen of andere gemeenteleden uit de kerken) een zetel bezetten in het WMO-platform, ook wel WMO-raad genoemd.

5. een paar overwegingen

De volgend zaken zijn belangrijk om te bepalen of we als kerken mee willen doen aan één of andere vorm van WMO-overleg.

Is de wil aanwezig om iets te (gaan) betekenen voor hulp en welzijn van de lokale samenleving; ook voor hen die niet tot de eigen kerkelijke gemeente behoren?

De diaconie zal moeten vaststellen wat zij met de WMO kan en wil. Welke onderwerpen (uit de WMO) spreken de diaconie aan. Is er ervaring met hulp aan groepen. Bijvoorbeeld zorg voor mantelzorgers, voor eenzame ouderen, voor mensen met een handicap, praktische thuishulp, etc.

Als de wil, de bereidheid en de mogelijkheid er zijn om mee te doen in één of andere vorm van WMO-overleg, dan is het goed contact te zoeken met andere kerken e/o diaconieën.

Is er al een interkerkelijke beraadgroep of een diaconaal platform waarbij men kan aansluiten? Of kan de diaconie zelf de stoot geven tot oprichting van een interkerkelijk platform door bijvoorbeeld een avond te beleggen met diakenen en de WMO-ambtenaar van de gemeente? Deze zal vast wel betrokken zijn bij de WMO-raad (in oprichting). Steek uw licht op bij de regionale Patiënten en Consumenten platforms⁵

Bepaal in uw diaconie wie er uit uw college of gemeente in aanmerking komt deel te gaan uitmaken van een WMO-overleg. De kandidaat moet graag betrokken willen zijn bij het welzijnsbeleid van de gemeente, en bereidheid hebben om te vergaderen en samen te werken

⁵ Zie voor adressen www.zorgbelang-nederland.nl Deze worden hier en daar gevraagd het initiatief te nemen om belangenorganisaties bijeen te roepen voor de oprichting van een WMO-raad.

met andere instellingen. En bereid zijn om informatie uit te wisselen met de achterban die hij/zij vertegenwoordigt.

Is uw diaconie niet rechtstreeks vertegenwoordigd en dat ook niet van plan, zorg dan dat er een goede communicatielijns komt tussen uw college en het WMO-raadslid namens de kerken. Geef uw ervaringen en signalen aan hem/haar door en bezoek de bijeenkomsten van een interkerkelijk WMO-platform. Benoem een diaken die de WMO “in portefeuille” heeft.

Bekijk of uw lopende projecten raakvlakken hebben met het WMO-beleid van de gemeente. Is er iets te organiseren samen met andere organisaties, zo mogelijk met behulp van WMO-subsidie? Denk hierbij o.a. ook aan de stichtingen HiP en Present.

Weet de WMO-ambtenaar af van uw bestaan en de mogelijkheden van de hulp die uw diaconie wil geven? Welke hulp? Voor wie? En het maximum dat u kunt geven? Bepaal vooraf wat u (niet) wilt en (niet) kunt. Leg dat vast en maak het openbaar.

6. Groningen: kerkelijk wmo-beraad en platform (een voorbeeld)

In het kort iets over het ontstaan van het Groninger WMO-overleg.

Jarenlang heeft de zgn. classiscommissie Groot-Groningen zich beziggehouden met het uitvoeren van allerlei ad-hoc opdrachten. Uiteindelijk bleef als laatste de WMO over. Omdat juist dit lokaal gemeentelijk beleid betreft, heeft de classis besloten de commissie op te heffen. Deze heeft zich vervolgens gewend tot de stadgroninger kerken om in stand te blijven voor WMO-aangelegenheden. Met instemming van de stadskerken zijn we actief aan de slag gegaan met de WMO. We hebben samenwerking gezocht met andere gereformeerde kerken. Toen we vernamen dat ook de Raad van Kerken en het Evangelisch Contact Groningen zich met de WMO bezighielden, hebben we met hen een Kerkelijk WMO-Beraad (KWMOB) gevormd. Daar hebben zich inmiddels ook de Rooms Katholieke Kerk en de (Grieks) Orthodoxe Kerk bij aangesloten. Samen vertegenwoordigen we nu zo'n 90% van de stadgroninger kerken.

Vanuit dit KWMOB zitten drie vertegenwoordigers in de Stichting WMO-platform Groningen; de zgn. Raad van deelnemers. Deze is samengesteld op basis van een veelheid van clusters die allemaal met de prestatievelden van de WMO te maken hebben. Ieder cluster heeft één persoon als bestuurslid in het WMO-platform. Uit de drie vertegenwoordigers van het KWMOB zit dan ook één persoon in dat bestuur.

De Raad van deelnemers vergadert 2 keer per jaar en het bestuur in ieder geval maandelijks en zo vaak als dit verder nodig is. Het WMO-platformbestuur heeft met de gemeente Groninger zeer intensief en regelmatig WMO-overleg, zowel ambtelijk, als bestuurlijk met de wethouder. Alle WMO-zaken worden door de gemeente aan het bestuur (en andere betrokken adviesraden) voorgelegd en het bestuur adviseert het College van B&W gevraagd en ongevraagd over allerlei zaken en ontwikkelingen t.a.v. de WMO, armoede- en minimabeleid, gezondheidsbeleid, woonbeleid en ruimtelijke ordening. Daarnaast voert het WMO-platform ook zelfstandig onderzoek uit naar onderwerpen die met deze beleidsterreinen in verband staan.

Dat alles is intensief werken en wordt gedaan met zoveel mogelijk voeding vanuit en terugkoppeling naar onze kerkelijke achterbannen.

7. handvatten en suggesties

a. Een stappenplan⁶. Welke stappen kunnen kerken plaatselijk zetten in verband met de WMO? Een verkorte weergave. *1.Verkenning*. Wat is de WMO, waarover gaat deze wet, wat zijn de landelijke en plaatselijke ontwikkelingen? *2.Zoek aanknopingspunten*. Denk na over uw visie op kerk-zijn in de samenleving en de rol van het diaconaat daarin. *3.Zoek samenwerking*. Benader de andere kerken in de woonplaats of regio en ga na of samenwerking mogelijk is. *4.Organiseer een informatiebijeenkomst*. Laat u informeren over de lokale stand van zaken door zelf een informatiebijeenkomst te organiseren. *5.Maak een keuze*. Kies als kerkelijke werkgroep met welke onderdelen van de WMO u aan de gang wilt gaan. *6.Blijf samenwerken*. Werk samen met plaatselijke organisaties die op het gekozen onderwerp actief zijn.

Een paar algemene aandachtspunten: Maak voor alle activiteiten een taakverdeling, een tijdschema, een draaiboek en zorg voor financiering en publiciteit. Maak zichtbaar in de lokale pers en in uw eigen kerkelijke gemeente wat u doet. Informeer als diaconie de predikant en de kerkenraad over de WMO. Het gaat ook hen aan, want diaconaat en pastoraat vloeien vaak ineen, vooral als het gaat om groepen die sociaal en economisch in de knel zitten. In regionaal/streekverband is de invalshoek van 'leefbaarheid van kleine kernen' erg belangrijk. Ga na welke regionale organisaties (steunpunt mantelzorg, welzijn- en zorginstellingen enz.) met het oog op de WMO belangrijk zijn. Zij kunnen vaak informatie, advies en ondersteuning bieden.

b. In de WMO zijn negen prestatievelden beschreven voor gemeentelijk beleid. Per prestatieveld staan in onderstaand schema voorbeelden die duidelijk maken om wie of wat het gaat⁷.

Prestatieveld WMO	Voorbeelden
1 Sociale samenhang en leefbaarheid van wijken, dorpen, buurten	club- en buurthuizen, inloopcentra, wijkactiviteiten, sport, hangplekken, jeugdhonken, bankjes, hond-uitlaatplekken, speelplekken, trapveldjes, sociaal cultureel werk, culturele activiteiten, netwerken voor contacten met mensen in kwetsbare posities, bevorderen van contacten, verenigingsleven, werk met migrantengroepen, welzijnswerk ouderen; veiligheid, stadswachten, wijkplannen, wijkindelingen en wijkontwerpen.
2 Preventie en opvoedingsondersteuning	peuter- en kinderopvang, buitenschoolse opvang, spijbelen, centra voor jeugd en gezin, jeugdhulpverlening en jeugdreclassering, jeugdgezondheidszorg, gezinshulpverlening (maatschappelijk werk, coaches en zgn. eigen kracht conferenties), netwerken voor jongeren, jongeren- en straathoekwerk, algemene jeugdvoorzieningen, jeugdcriminaliteit, buurtvaders, HALT- projecten.
3 Informatie, advies en	één loket, voorlichtingsmateriaal, buurtwinkels, ouderenadviseurs,

⁶ Ik verwijs hiervoor naar de Informatiemap WMO van het Diaconaal Steunpunt. Daarin staat een verdere uitwerking van dit stappenplan.

⁷ De auteurs van dit onderdeel zijn: Jac. Franken, Siep Rienstra, Willy Meijnhardt, Kees Tinga, Hans Arwert, Theo van Stuijvenberg, Hans van der Knijff, (allen PKN). Dat wat vandaag (november 2011) niet meer aan de orde is, heb ik er uit gehaald en de nieuwste onderwerpen toegevoegd. Afhankelijk van de plaats waar je woont zijn er andere en meer of minder situaties waar op ingespeeld kan worden. De voorbeelden zijn dus niet compleet.

Prestatieveld WMO	Voorbeelden
cliëntondersteuning	slachtofferhulp, rechtshulp. Het ene loket vormt de toegang tot alle hulp- en welzijnsvoorzieningen (WMO, AWBZ, wonen, welzijn). Hier wordt meestal ook de indicatiestelling geregeld en de hoogte van de eigen bijdrage vastgesteld met een maximum, afhankelijk van inkomen; het loket is soms geïntegreerd met het centrum voor jeugd en gezin; in relatie tot dit prestatieveld worden ook cliëntenparticipatie en/of burgerparticipatie geregeld en de afhandeling van klachten.
4 Mantelzorg en vrijwilligerswerk	vrijwillige hulpdiensten, klussendienst, steunpunt mantelzorg, organiseren van respijtzorg, vrijwilligerscentrale, mantelzorgmakelaar, vacaturebank, gavengericht werken, ouderparticipatie op scholen, cursussen voor vrijwilligers, zelfhulpgroepen, buddy- en maatjesprojecten.
5 Bevorderen van deelname aan het maatschappelijk verkeer en het zelfstandig functioneren van: - mensen met een beperking - mensen met een chronisch psychisch probleem - mensen met een psychosociaal probleem	maatschappelijk werk, schuldhulpverlening, minimabeleid, voorzieningen voor ouderen, toegankelijkheid openbare ruimte, gebouwen en openbaar vervoer, aangepast en levensloopbestendig bouwen, werkprojecten voor ex-psychiatrische patiënten en ex-gedetineerden, zorgboerderijen; -het gaat hier vooral om algemene voorzieningen -soms zal een relatie gelegd worden met de Wet Werk en Bijstand en Wet Sociale Werkvoorziening (deze gaan binnenkort samen in de Wet Werken naar Vermogen) en is sociale activering een stap in de richting van arbeid en participatiebanen.
6 Verlenen van voorzieningen aan mensen met een fysieke of psychosociale beperking, zodat zij zelfstandig kunnen meedoen.	hulp bij huishoudelijke zorg, rolstoelen, scootmobielen, vervoersvoorzieningen, woonvoorzieningen, begeleiding zelfstandig wonen, dagbesteding ouderen, maaltijdvoorziening, sociale alarmering, maatschappelijk werk; -het gaat hier om individuele voorzieningen; de zorg kan verleend worden in natura of (afhankelijk van gemeentelijk beleid!) als persoonsgebonden budget of als combinatie van beide. -het compensatiebeginsel verplicht gemeenten om mensen met beperkingen, door het treffen van voorzieningen, een gelijkwaardige uitgangspositie te verschaffen zodat zij zelfredzaam zijn en in staat tot maatschappelijke participatie.
7 Maatschappelijke opvang, waaronder vrouwenopvang, steunpunten huiselijk geweld	Advies- en steunpunten en opvang mbt. huiselijk geweld, dag- en nachtopvang voor dak en thuislozen, zwerfjongeren, crisisopvang, vrouwenopvang; deze taak is doorgaans geconcentreerd in een zgn. centrumgemeente; idem bij de prestatievelden 8 en 9.
8 Openbare geestelijke gezondheidszorg	meldpunt voor signaleren van crisis, een combinatie van psychiatrische problemen, schulden, verslaving en isolement; sociaal kwetsbaren, verkommerden en verloederden, zorgmijders, draaideurcliënten, activiteiten om overlast te bestrijden.

Prestatieveld WMO	Voorbeelden
9 Ambulante verslavingszorg	Verslavingszorg- en preventie, GGD, alcohol, drugs, medicijnen, gokverslaving, gebruikersruimten.

--- einde ---